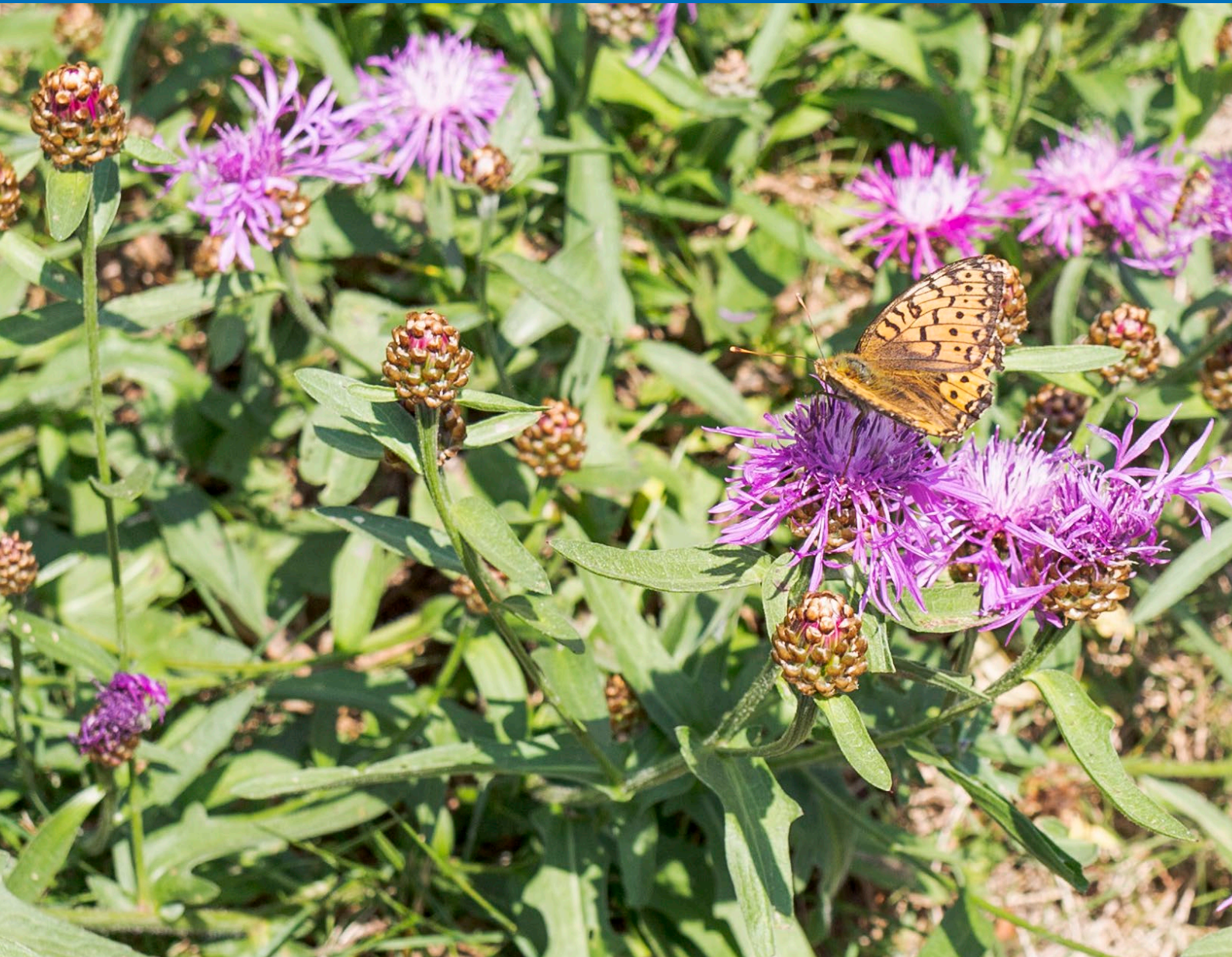

Utvärdering av Handlingsplan för arbete med tillgänglighet i Melleruds kommun

Lila blommor och en brun fjärl.

Inledning

Den 21 april 2021 fastställde kommunfullmäktige en tillgänglighetspolicy och Handlingsplan för arbete med tillgänglighet i Melleruds kommun 2021-2023. En av aktiviteterna handlade om att utvärdera handlingsplanen under 2023.

Inför arbetet med utvärderingen nedtecknades en idé om genomförandet som sedan bollades med Länsstyrelsen i Västra Götaland. Upplägget justerades något och förankrades sedan med kommunchefens ledningsgrupp och genomfördes sedan med stöd av tillgänglighetssamordnaren och förvaltningssamordnaren tillsammans med den koncerngemensamma arbetsgruppen som bildades när handlingsplanen togs fram år 2020.

Syftet med utvärderingen har varit att dra lärdom från arbetet med att ta fram, genomföra och följa upp handlingsplanen till och med 2023. Syftet har också varit att undersöka om handlingsplanen anses vara genomförd, det vill säga när minst två tredjedelar av de övergripande aktiviteterna har genomförts¹.

Övergripande aktiviteter 2021-2023

Två fokusområden hade valts ut för kommunens tillgänglighetsarbete åren 2021-2023. Dessa var kunskap och information. Kunskap behöver komma först för att kunna inkludera tillgänglighetsperspektivet i det dagliga arbetet. Det är centralt att information är tillgänglig för att kunna nå ut med information till kommunens målgrupper.

Handlingsplanen utgick från de två fokusområdena, angav övergripande aktiviteter och skulle sedan brytas ned och utvecklas inom ramen för respektive nämnd och styrelses ordinarie verksamhet. Detta medger arbeten med tillgänglighet främst inom fokusområdena, men ger även möjlighet till anpassning inom respektive verksamhet. Arbetet skulle samordnas av kommunstyrelsen.

Genomförande av övergripande aktiviteter

Nedan redovisas aktiviteterna per fokusområde, aktivitetens syfte, tidsplan samt genomförandestatus.

Grönt betyder klart, gult betyder påbörjat och rött ej genomfört eller överfört till annan process.

---

¹ När minst två tredjedelar av de övergripande aktiviteterna är genomförda anses Handlingsplan för arbete med tillgänglighet i Melleruds kommun 2021-2023 vara uppnådd.

Kunskap

Aktivitet	Syfte	Klart	Status
Utbildning om funktionsnedsättningar, bemötande, enkelt avhjälpna hinder och tillgänglighet för personal som inte tidigare genomgått utbildning inom området i alla förvaltningar och bolag ²	Öka tillgänglighetsperspektivet i ordinarie arbete	2022	Gul
Utbildning om klarspråk och krav på tillgänglighet för kommunens webbredaktörer.	Öka kunskaperna om krav om samt ökad tillgängligt på webben	2022	Grön
Utredning om hur tillgänglighetsperspektivet inkluderas vid upphandlingar enligt lagen om offentlig upphandling och ta fram en åtgärdsplan utifrån de brister som uppmärksammats.	Öka kunskaperna om att ställa krav om tillgänglighet vid upphandling	2023	Grön
Tillgänglighetsinventering av kommunens verksamheter och anläggningar med stöd av tillgänglighetsdatabasen sker vart tredje år	Sprida kunskap om vikten av tillgänglighetsinventering och information för besökare och användare, internt och externt	2023	Röd
Information till näringslivet via näringslivsrådet om tillgänglighetsdatabasen	Sprida kunskap om vikten av tillgänglighetsinventering och information för besökare	2022	Grön
Utbildning för dokumentförvaltare i förvaltningar och bolag om hur de skapar tillgängliga dokument.	Öka andelen tillgängliga dokument	2022	Röd

Information

Aktivitet	Syfte	Klart	Status
Verka för att kommunala webbplatser lever upp till lagen om tillgänglighet till digital offentlig service	Tillgängliggöra kommunens webbplatser	2021	Grön
Verktyg för enkel textning av filmer som publiceras i kommunala kanaler (hemsida och Facebook).	Tillgängliggöra kommunens filmer	2021	Grön
Producera en folder och en presentation med allmänt informationsmaterial om tillgänglighet (minst lättläst policy och handlingsplan). ¹	Sprida kunskaperna om kommunens arbete med tillgänglighet	2021	Grön
Tillgängliggöra protokoll på från kommunen organ på hemsidan	Öka tillgängligheten av till protokoll	2022	Grön
Utreda förutsättningar för att inrätta en samordnare för arbetet med tillgänglighet motsvarande 10 eller 50 procent ¹	Stödja och driva arbetet med tillgänglighet i kommunen	2021	Grön
Utvärdera denna plan och ta fram en ny handlingsplan från 2024	Säkerställa fortsatt arbete med tillgänglighet	2023	Grön

² Samordnas av kommunstyrelsen med stöd av socialnämnden.

Kommentarer till aktiviteter markerade som gula eller röda

- Utbildningen om funktionsnedsättningar m.m. har genomförts av majoriteten av förvaltningarna.
- Ingen tillgänglighetsinventering har genomförts på grund av personalbrist och tas med till nästa handlingsplan där bättre förutsättningar bedöms finnas.
- Utbildning för dokumentförvaltare. Krav på tillgänglighet har ställts vid upphandling av dokument- och ärendehanteringssystem som pågår nu. Vid implementering av systemet behöver utbildning också genomföras. Flyttas med till 2024?

Måluppfyllelse

När minst två tredjedelar av de övergripande aktiviteterna är genomförda anses Handlingsplan för arbete med tillgänglighet i Melleruds kommun 2021-2023 vara uppnådd.

Enligt redovisningen ovan har 9 av 12 aktiviteter genomförts. Det innebär att handlingsplanen är uppfylld enligt planens kriterier.

Tillgänglighetsarbetet under åren 2020-2023

Handlingsplanen och policyn tas fram

Kommunstyrelsens arbetsutskott beslöt i januari 2020 att ge kommunchefen i uppdrag att ta fram ett förslag till en Tillgänglighets- och användbarhetsplan för Melleruds kommun. Kommunchefen uppdrog åt en av kommunstyrelseförvaltningens enhetschefer att utarbeta ett förslag till tillgänglighets- och användbarhetsplan.

Av förslaget skulle bland annat framgå hur Melleruds kommun arbetar och vad som åstadkommit samt en plan för fortsatt arbete och finansiering. Förslaget skulle tas fram i dialog med handikapporganisationerna (det stod så skrivet och begreppet används inte numer).

Sektorchefen för stöd och service knöts till uppdraget och kommunstyrelsens arbetsutskott utgjorde styrgrupp. En arbetsgrupp med representanter från Kommunala funktionshinderrådet samt kommunens alla förvaltningar, bolag och sakkunniga utsågs därefter och har varit med i alla stegen i arbetet. Arbetsgruppen har medverkat i att genomföra nulägesanalysen, ta fram förslag till aktiviteter och fokusområden samt medverkade i det slutliga förslaget.

Förslaget skulle redovisas till kommunchefen före oktober månads utgång och läggas fram för kommunstyrelsens arbetsutskott under november 2020. Redovisning skedde inom angiven ram. Därefter beslutade arbetsutskottet att policyn och handlingsplanen skulle skickas på remiss.

Reflektioner från arbetet

Upplevelsen är att den *strukturerade mötesplaneringen* som togs fram direkt när uppdraget gavs innebar fåtalet möten med en tydlig plan för vad som skulle ske mellan och på varje möte. Deltagarna var skickliga på att *förbereda sig* innan mötena genom avstämningar eller genom att *samla in underlag från sina verksamheter*. Mötestiderna hade valts utifrån tillgängligheten i deltagarnas kalendrar. Detta gjorde att *närvaron var mycket hög* på mötena. Alla möten kunde genomföras enligt myndigheternas anvisningar trots pågående pandemi (covid-19).

Melleruds kommun har fått förfrågningar om att berätta om det strukturerade arbetet med att ta fram handlingsplanen i olika sammanhang. Dels vid fem olika länsstyrelser funktionshinderspolitiska konferenser inom sina län, vid den nationella funktionshinderkonferensen och finns med som exempel på Myndigheten för delaktighets hemsida där de samlat olika exempel på hur kommuner arbetat.

Uppföljning av arbetet enligt handlingsplanen (och policyn)

Tillgänglighetsarbetet har följts upp en gång om året genom att tillgänglighetssamordnaren skickat ut en mall till kommunens förvaltningar och bolag. Mallen har bestått av två delar. Den ena av årets aktiviteter i handlingsplanen. Den andra har bestått av rubrikerna *verksamhet*, *information* och *lokaler* och där har verksamheterna fått fylla i annat tillgänglighetsarbete utöver handlingsplanens aktiviteter.

Kommunstyrelsen har haft med genomförandet av tillgänglighetsplanen i sin del av styr- och ledningssystemet. Däremot har inte aktiviteten "skjutits" ut i systemet till övriga nämnder.

Resultatet av utvärderingen har sedan ställts samman och föredragits för arbetsgruppen som haft möjlighet att bidra till rapporten. Därefter har rapporten redovisats för kommunala funktionshinderrådet samt anmälts till kommunstyrelsen. Därefter har rapporten publicerats på kommunens hemsida.

Reflektioner

Enligt handlingsplanen ska respektive nämnd redovisa tillgänglighetsarbetet i anslutning till redovisningen enligt styr- och ledningssystemet. Då kommunstyrelsen skulle samordna genomförandet av aktiviteterna har endast denna nämnd haft med tillgänglighet i systemet. Detta har å ena sidan inneburit att tanken med att använda ett befintligt system delvis uppnåtts. Å andra sidan har verksamheternas redovisningar över sitt tillgänglighetsarbete varit både uttömmande och visat sig ske i betydligt bredare utsträckning än endast aktiviteterna handlingsplanen utan mer i linje med policyn. Därmed bör en annan av tankarna med handlingsplan ha varit verkingsfull och som anger att respektive nämnd och bolag årligen väntas "se över vilket tillgänglighetsarbete som kan bedrivas i den egna verksamheten och planera för detta inom ramen för sin ordinarie verksamhet".

I nulägesanalysen som genomfördes vid framtagandet av handlingsplanen och i den första uppföljningen 2021 är det tydligt att det finns många arbeten kring fysisk tillgänglighet medan redovisningarna om åtgärder inom områdena information och verksamhet inte var lika långa. Med tiden har fördelningen av genomförda arbeten ökat inom de sistnämnda områdena och detta är nog något vi får tillskriva att arbetsgruppens, verksamheternas och kommunens samlade kunskap om tillgänglighet inom även områdena verksamhet och information har ökat. Detta är positiv och framgångsrikt på vitt i de årliga uppföljningarna och nulägesredovisningen från 2020.

Arbetsgruppen har träffats en gång per år. Detta har inneburit viss kontinuitet vilket gjort att det bara varit att fortsätta arbetet där vi fortsatte senaste mötet eftersom deltagarna varit införstådda med arbetet.

Resultat av arbetet

Reflektioner med stöd av arbetsgruppen

Det är viktigt att tillgänglighetsarbetet upplevs som *en del av ordinarie verksamhet*, en del av helheten. Ett förslag är att istället för aktiviteter kan mer strategier användas just för att få in tillgänglighetsarbetet som en naturlig del i verksamheternas tänk.

Tillgänglighetsarbetet har kommit ytterligare en bit på väg och det upplevs som viktigt att *fokusera på framgångsfaktorerna* i det fortsatta arbetet. Idag upplevs tillgänglighetsperspektivet som mer naturligt och *en förutsättning* är att det finns avsatta medel för detta i budgeten. Även *aktiva funktionshinderorganisationer* har gjort att kommunen kommit dit vi är idag i tillgänglighetsarbetet samt finns ett inarbetat arbetssätt genom funktionshinderrådet och ritningsgranskarrådet. *Råden tillför även kunskaper till kommunens verksamheter.*

Förståelsen och kunskap om nödvändiga åtgärder för att stärka tillgängligheten upplevs ha ökat.

Det har funnits stora förväntningar från olika håll på *tillgänglighetssamordnaren* som haft ett uppdrag motsvarande 10 procent. För att göra uppdraget möjligt har samordnaren uppdrag fokuserat på att stödja genomförandet av handlingsplanen samt att sprida information inom området till arbetsgruppen

och berörda verksamheter. Kommunikationen om uppdraget har därför varit viktig och behövt ske löpande.

Förslag inför kommande arbete

Inför det fortsatta arbetet med tillgänglighet är ett förslag att ytterligare nyckelkompetenser kan förstärka arbetet så som HR- och folkhälsoperspektiven.

Det bör övervägas om uppföljningen av handlingsplanen endast ska ske i Stratsys från 2024. Det blir då även en naturlig del av kvalitetsarbetet. Samtidigt finns risken att övrigt tillgänglighetsarbete som är genomfört inte fångas upp.

Efter att arbetsgruppen fått en utbildning av Länsstyrelsen om funktionshinderspolitik är ett förslag att byta namn på arbetet från tillgänglighet till funktionshinderspolitiskt arbete för att ligga mer rätt i tiden.